СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК L. Ч. 237. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 14. листопаду 1942. No. 237. Jersey City, N. J., Saturday, November 14, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

АМЕРИКАНЦІ ПІДГОТОВИЛИ „АФРИКАНСЬКИЙ РЕЙД"

Ґен. Двайт Д. Айзенговер, начальний командант аліянтських військ у Північній Африці, виявив, як це сталося, що американські війська так зручно і скоро заняли таку велику територію в Північній Африці. Отже підготовили цю воєнну операцію американські офіцири-командос, що відбули тайну подорож по тих африканських землях і добули всі потрібні військові інформації. На чолі тої підпольної місії стояв ґен. Марк В. Кларк, років 46, права рука ґен. Айзенговера.

ДОСІ ЗАТОПЛЕНО 141 ЯПОНСЬКИХ КОРАБЛІВ

Урядово подають, що дальші наступи на японських наїзників на Соломонських островах та в Новій Гвінеї є успішні, зазначуючи, що разом з найновішими японськими морськими втратами американці затопили від початку війни з Японією 141 воєнних японських кораблів.

ПОТОЦКІ-ЧІЯНО-БЕК

„Ню Лідер" з 31. жовтня подає поголоску, що мають відбутись переговори між бувшим польським амбасадором у Вашінгтоні Потоцкім і італійським міністром заграничних справ Чіяном, щоб у занятій німцями Польщі створити „польський уряд" на чолі з полк. Беком, що був у Польщі перед німецьким наїздом останнім її міністром заграничних справ. Таке написали в отсім орґані американських соціялістів американські журналісти Діон Дінен і Денієл Бел. Вони пишуть, що польський уряд на вигнанню є „контрольований фашистами", та що навіть зорґанізований в Америці Польський Інститут Науковий є в руках „фашистів".

„Нови Сьвят" питає, що вартувалоб звідкись дізнатись, хто це поширює ось таку „глупоту, що не вартує уваги", зокрема, хто так інформує американських журналістів. Каже, що не сама пропаґанда є така важна і шкідлива, як „джерела цеї пропаґанди".

РОЗГРОМ ВІЙСЬК ҐЕН. РОМЕЛЯ

Не тільки, що вже нема ні сліду з військ „Осі" в Єгипті, але армія Аліянтів жене за розбитками в Лібії вже аж за Тобруком. Ґен. Ромель стрінеться ще з ударом і на тилах, бо саме для тої цілі прямує американська армія з Альжиру до Тунісу.

ВОЄННА АМЕРИКАНСЬКА СИЛА

В 1943 році американська армія матиме 7,500,000 вояків. Від того числа не можна відступити, заявив Генрі Л. Стимсон, секретар війни. А корабельна розбудова виноситиме вісім міліонів тон в 1942 році, а 16 міліонів тон в 1943 році. Разом за ті два роки Америка набудує кораблів на 24 міліони тон поємности.

УКРАЇНА ПРЕДМЕТОМ ДИСКУСІЇ В ПОЛЬСЬКІЙ НАРОДНІЙ РАДІ

ОНА подає з Лондону, що в часі нарад Народної Ради (польський сойм на вигнанню) порушено, між іншим, українську проблему в Польщі. Адам Цьолкош, соціялістичний посол, заявився за створення автономної України в рамах передвоєнної Польщі. Незалежний посол Луциян Желіговскі заявив, що одинокою розвязкою української справи є загально-словянська держава, що обіймалаб простір від Чорного моря до Балтику. В склад цеї держави малиб ввійти всі словянські народи. Обидва посли домагались назначення до Народної Ради представників української людности в Польщі.

ТЕЖ І РУМУНИ ПНУТЬСЯ НА СХІД!

Румунська газета „Порунка Времі" подає, що румунське населення зростає, але нема чого того боятись, бо є багато місця на сході... Експанзія Румунії є „ґарантією розвитку нації". (ОНА)

Населення Північної Африки Витає Американців з Ентузіязмом

В часі, коли американські колюмни женуть, разом з британськими частинами, з Альжиру в сторону Тунісу і є вже майже над його границею, магомедани в Альжирі та Мароко дякують Богови за те, що це американці ввійшли до їхньої землі. Воєнні кореспонденти стверджують, що пропаґанда Держав Осі, звернена проти Америки, нічого не вдіяла. Населення тих земель дійсно щиро витає американських вояків і американську окупацію, бо свідоме, що Америка не хоче забирати цеї землі, ні не має у тій війні ніяких інших імперіялістичних плянів. На Америку глядять як на „багатого дядька", що все дає, а нічого в замін не вимагає.

ДАРЛЯН ЗА АЛІЯНТІВ

Французький адмірал Франсоа Дарлян, що є американським полоненим в Альжирі, звернувся через радіо до французьких маринарів і французької фльоти, що є в пристані Тульон, полуднева Франція, щоб відплили до Північної Африки, щоб тут злучитись з Аліянтами і далі боротись разом з ними проти Гітлера. Тульон є окружений німецькими військами. Гітлер мав дати приказ, щоб не рухати пристані й фльоти, якщо фльота заховає невтральність.

ЧОТИРИ ТИСЯЧІ НІМЦІВ У ЖИТОМИРЩИНІ

„Дайче Украіне Цайтунг", як подає ОНА, приносить вістку, що в житомирськім районі в Україні вже поселилось чотири тисячі німецьких хліборобських родин. Дістали найбільш плодючу землю і великі наділи. Згадана газета пише, що ті, що мали в Німеччині 25 акрів землі, тепер мають стільки, що тій землі кінця не видно, та що „в Німеччині ці хлібороби мусіли самі працювати на полі, а в Україні приказують іншим, щоб за них працювали".

БЕРУТЬСЯ ДУРИТИ СВІТ БАГАТСТВОМ УКРАЇНИ

Мабуть у звязку з тим, що економічні знавці твердять, що Німеччина буде змушена незабаром заломитись навіть економічно, націстівська влада вислала на українські землі спеціяльну „комісію" з журналістів, щоб звиділи Україну і описали її як „шпихлір Европи". Не є виключене, що це діється теж і тому, що в самій Німеччині, хоч вона не голодує завдяки ограбленню окупованих німцями земель, відчувається щораз дошкульніше брак многих річей. Реклямою багатств України хоче націстівська влада переконати світ і своїх власних горожан, що Німеччина, маючи Україну як свою кольонію, вже не потребує журитись браком поживи чи сирівців. Це одначе очевидний блахман, бо Україна вправді найбагатша в Европі країна, коли мова про природні багатства, але тепер обідрана зі всього і так зруйнована, що сама голодує.

ПОМЕР О. А. РОТКО

Помер в Ансонії, Конн., о. Олександер Ротко, що був там від 20 років парохом укр. греко-кат. церкви. Був родом з Західньої України, Лемківщини, з села Маластова. Прожив 75 років.

ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛЬМИ

В Торонто перебував о. д-р Лесюк з Мондер, Алберта, молодий укр. греко-кат. священик, в Канаді роджений і вихований, що добре володіє українською мовою і цікавиться українськими справами. Підчас побуту зняв фільму з хорових ґруп католицької громади і хору філії Українського Національного Обєднання. Ці світлини і рекорди пісень, як казав о. Лесюк, творитимуть частину фільми, яку він підготовляє.

Комітет Українців Канади Скликує Конгрес

Як доносять з Канади, незабаром буде скликаний Конгрес заходами Комітету Українців Канади. Його ціль: ще більша консолідація думок і чинів канадійських українців у відношенню до двох найважніших завдань — канадійського воєнного зусилля та української визвольної справи. Таке подає канадійський „Новий Шлях" з 7. листопаду. Стверджуючи, що вже минуло два роки від заснування Комітету Українців Канади, згаданий часопис висказує, між іншим, такі думки:

„Тоді, як створився цей Комітет, ми підкреслювали, що саме заснування такого комітету має величезне значення для нашого канадійсько-українського середовища. Ми також висловили сподівання, що Комітет може запрачкувати нову, кращу добу в історії канадійських українців і при відповідних старанях і в пригожих міжнародних умовинах може відограти важну ролю в повоєнній розвязці української визвольної справи. В це ми і сьогодня віримо...

„Саме заснування Комітету Українців Канади було великим і світлим виявом, що ввиду великих подій канадійські українці, хоч поділені на ґрупи та релігійні обряди, розуміють, що тільки єдністю й консолідацією своїх сил можна щось доброго здіяти".

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас приняла за своїх синів і дочок. Це теж доказ, що ми вміємо дорожити нашою свободою.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Посилити Воєнні Зусилля!

Не зважаючи на радісні новини з боєвих фронтів, чуємо з найвищих місць голоси осторги, що війна ще буде довга і завзята. Значить, ще не пора спочивати на лаврах, а пора збільшити наші зусилля, в дома і на фронті.

Отже треба, щоб воєнна продукція не зменшалась, але щоб збільшалась. Це на домашньому фронті — найважніше. Тому це мусить постійно мати на увазі як робітник, так і працедавець, чи той, що керує воєнним виробництвом. Треба, щоб державна скарбниця діставала далі регулярно матеріяльні засоби, потрібні для ведення цеї коштовної війни. Треба теж далі щадити, ще більше ніж досі, а заощаджений гріш обертати в воєнні бонди. Треба зрікатись ріжних вигод і бути готовим приймати мужньо і ті невигоди та браки, що їх нам не оминути, якщо вояк на фронті має бути заосмотрений в те, що потрібне й що він мусить дістати. Вінжеж наставляє грудь на те, щоб, як це заявив президент Рузвелт, наша цивілізація була захована та поліпшена!

През. Рузвелт сказав на гробі Незнаного Американського Вояка, що агресори вже тепер знають, що їх поразка неминуча. І це дійсна правда. Та покищо так є, як це підкреслив Френк Накс, секретар маринарки, що ще жде нас „довга війна", яка вимагатиме „драматичних змін" у цілому нашому життю. Ось ці слова розумної перестороги всі ми мусимо собі добре затямити. Бо тільки пристосовуючись до дійсности, приспішимо кінець війні й варварству. А та дійсність вимагає тепер від кожного з нас більших жертв ніж досі. Нести їх тепер куди лекше, коли бачимо наглядно, що Аліянти є вже у великій офензиві, та що це вже початок розгромлювання ворога. Хоч кінець ще далекий, але зате вислід його певний.

ПОВОЄННІ СТРУСІ

Так назвав у своїй промові з приводу річниці замирення в першій світовій війні генерал Вилйем Гаскел тих, що радять американцям відтягнути Америку від всесвітніх справ і займатися тільки одними нібито чисто американськими справами.

Гаскел підчеркнув, що в теперішній час щоправда всі відтінки американської думки вже стоять за участь Америки в порядкуванні світом по війні, одначе коли він всетаки вважає за потрібне цю думку підчеркувати й доказувати, він видно признає небезпеку повороту до старого ізоляціонізму.

Він вказав на жерело такої небезпеки: Дорога американського ізоляціонізму є дуже заманливою для всяких слабих людей, які не хочуть напружувати свого ума міжнародніми справами, а ще менше хочуть напружуватися до якоїсь міжнародної акції. Коли в краю є поважне число слабих людей, то все найдуться хитрі політикани, шукаючі посад, які не завагаються скапіталізувати цю людську слабість для своїх себелюбних цілей. Він не потребував навіть вказувати на досвід Злучених Держав у першій світовій війні, коли то в імя зле зрозумілого власного інтересу американці покинули свого президента, який вказував їм на їх міжнародну відповідальність.

Генерал Гаскел говорив: „Я сподіваюся, що вояки обох воєн будуть уважати своїм першим завданням повести боротьбу проти тих нерозумних рад якихнебудь повоєнних політичних струсів". Потім він пояснив, чому саме він називає ізоляціоністів політичними струсями: як струсь у небезпеці, сховавши голову в пісок, думає, що як він небезпеки не бачить, то небезпеки вже не має, так ізоляціоніст, відпекавшися від відповідальности за міжнародні порядки в світі, думає, що він уже спас свій край від впливу міжнародніх непорядків, підчас коли якраз такою невідповідальною політикою він жене свій край в нову війну.

Пише „Про Гітлерівський Лад в Україні"

ОНА (OVERSEAS NEWS AGENCY) заповідає шість артикулів, одержаних бездротним телефоном з Куйбишева (тимчасового осідку перенесених з Москви центральних совєтських установ), в яких будуть описані відносини в Україні під націстівською окупацією. В першім артикулі, що його написав А. Мацкін, подано, що німці зачали „новий лад" в Україні від того, що „замучили тисячі й тисячі українських людей". Далі стверджується, що „в Україні взагалі ніхто не хоче з німцями співпрацювати і вони роблять урядниками, кого попало". Навіть тяжко їм приходилось організувати поліцію на місцях, бо „місцеві люди зовсім не лакомились на службу постерункових". Тому саме, пишеться далі, „в гітлерівській поліції в Україні служить багато таких кримінальних типів як ноторичний Орлик, або професійний вбивник Кірсанов, що очолює гітлерівську поліцію в Таганрозі". Про Орлика пишуть як „самозванчого полковника", якого окупаційна влада зробила „комісарем поліції" в Києві. Знову Кірсанов є „рівночасно комісарем поліції і редактором „Нового Слова" в Таганрозі". Далі пишеться, що „в Таганрозі вже діє пятий посадник, а в Києві третій". Першим посадником у Києві був якийсь Оглоблін.